

Cisco Akademie na Přírodovědecké fakultě JU je jedinou institucí tohoto typu v Českých Budějovicích a celkově čtvrtou v Jihočeském kraji (spolu s regionální akademií Střední průmyslové školy a Vyšší odborné školy Písek a dvěma lokálními akademiemi Střední školy spojů a informatiky Tábor a Střední odborné školy elektrotechnické Hluboká nad Vltavou). Má k dispozici nejmodernější síťovou laboratoř v regionu. Její rekonstrukce a vybavení stálo 1 935 000 Kč a bylo hrazeno z rozvojového projektu „Rozvoj nebiologických oborů na Přírodovědecké fakultě JU“, příspěvků MŠMT a vlastních zdrojů fakulty.

Členům akademické obce Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Cisco Akademie nabídne možnost zdar-

ma absolvovat čtyřsemestrální kurz Cisco Certified Network Associate (CCNA) Exploration. Výuka v kurzu bude kombinovat několik složek: e-learningové vzdělávání, on-line studium, praktická cvičení v laboratoři na reálných zařízeních simulujících provoz v sítích s cílem získat praktické zkušenosti a individuální či skupinové konzultace. Po úspěšném absolvování každého semestru získá student mezinárodně uznávaný certifikát. Zpoplatněná forma kurzu bude otevřena i pro zájemce z řad veřejnosti.

Mgr. Hana BUMBOVÁ
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

INFORMACE O PROJEKTU ŘEŠENÉM V RÁMCI NÁRODNÍHO PROGRAMU VÝZKUMU II

S názvem „Spolupráce technických fakult veřejných vysokých škol s podniky a dalšími experty se zaměřením na baka-lářské studijní programy“.

Projekt je řešen Centrem pro studium vysokého školství, v.v.i. ve spolupráci s Univerzitou Jana Amose Komenského.

Hlavním důvodem pro předložení projektu byla doporučení expertů OECD z r. 2006, která se kromě jiného týkala prohloubení spolupráce institucí terciárního vzdělávání s odborníky z praxe. Řešitelé navázali na výsledky předchozí výzkumné činnosti v této oblasti i na reálnou potřebu zlepšovat spolupráci vysokých škol s externími partnery obecně.

Zdroji pro výzkumnou a analytickou práci byly studie zpracované v rámci mnohonárodního projektu OECD „Thematic Review of Tertiary Education“. Mezinárodní komparace pokračovala kvantitativní analýzou statistických

dat (dostupných z „Úlohy uchazeč“ a z Matriky studentů), která se soustředila na zájem studentů o jednotlivé studijní programy/studijní obory na vybraných českých technických vysokých školách a jejich fakultách. Interpretace statistických dat byla doplněna kvalitativní analýzou základních koncepčních dokumentů vysokých škol, tj. dlouhodobých záměrů, jejich aktualizací a výročních zpráv.

Výsledky výzkumů v prvním roce řešení projektu (2008) posloužily pro přípravu řízených rozhovorů, řízených skupinových diskusí a společných setkání představitelů vysokých škol s jejich partnery – externími odborníky. V roce 2008 také proběhla pilotní ověření připravených akcí, které jsou realizovány v letošním roce. Zpracování průběžných výsledků je dostupné na webové stránce projektu URL: <www.ujak.cz/spav.php>

Ing. Josef BENEŠ, CSc.
Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i.

ZA prof. PhDr. JARMILOU SKALKOVOU, DrSc.

Čtenáři odborné pedagogické literatury dostali během měsíce ledna a února 2009 do rukou nejnovější dílo prof. Jarmily Skalkové *Společenskovední poznání v sítích inženýrského vzdělávání*. Jak je patrné z názvu, jedná se o obsáhlou studii, která je původním dílem s využitím některých myšlenek a přístupů významných zahraničních autorů, tentokrát věnovanou převážně metodologickým otázkám. Nejnovější práce autorky byla vydána u příležitosti jejího životního jubilea. Bohužel to však bylo zároveň dílo poslední, neboť 7. úno-

ra 2009 se uzavřela životní poutí prof. Skalkové. Zemřela náhle po krátké nemoci v Praze.

Prof. PhDr. Jarmila Skalková-Procházková, DrSc. patřila k nejvýznamnějším odborníkům v oblasti pedagogických věd, a to nejen u nás, ale i v zahraničí. Narodila se 21. ledna 1924 v Praze, v rodině řídícího učitele. Podněcující prostředí, kulturní zázemí rodiny, její vztah k hodnotám vzdělání i podmínky tehdejšího školství nepochybně přispěly k volbě

její profesní dráhy. Po maturitě na reálném gymnáziu v Českém Brodě a po vynucené přestávce ve studiu, způsobené II. světovou válkou, vystudovala Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor filozofie – ruský jazyk. Ve studiu aspirantury se zaměřila na oblast pedagogických věd. Tím bylo dáno i její celoživotní odborné směřování. Její odborné práce byly vždy filozoficky fundované, usilovaly o jednotu teorie a výchovně vzdělávací praxe, často se věnovaly procesu poznávání i osvojování poznatků mládeží a směřovaly k vytváření vědního systému.

Pedagogické teoretické dílo Jarmily Skalkové je velmi rozsáhlé a obsažné. Její vědecká činnost se týkala nejen didaktiky, se kterou je její jméno nejčastěji spojováno, ale také obecné pedagogiky, komparativní pedagogiky, vysokoškolské pedagogiky, metodologie a metod pedagogického výzkumu v pedagogice a částečně rovněž teorie výchovy. Při hlubším studiu díla prof. Skalkové čtenář zjišťuje, že volba vědecko-výzkumných témat nebyla pro ni nahodilou záležitostí. Nopak každé další téma zapadá do celkového záměru: přispět k odhalení zákonitostí fungování výchovně-vzdělávacího procesu ve škole, které by vedlo k vyšší efektivitě výchovného působení a zároveň usnadnilo náročnou činnost žáka a ještě náročnější činnost učitele. Jak jsme již naznačili, zabývala se i dalšími tématy, které překračují rámec vyučování. Objasňovala z hlediska historického i společenského funkce vzdělání, analyzovala vztah všeobecného a odborného vzdělání, problematiku prohlubování pedagogického a didaktického myšlení v soudobých kontextech. Zabývala se rovněž souvislostmi rozvíjení vědeckého poznávání, rozšiřováním tematické orientace pedagogiky, procesem sebeuvědomování pedagogických věd, prohlubováním jejich poznávacích funkcí, vnitřní strukturací a mnohými dalšími problémy. Velmi živě reagovala na aktuální výchovně vzdělávací problémy, které přinášejí transformující se společnost, jako jsou: zásadní kurikulární dokumenty – rámcové vzdělávací programy, školní vzdělávací programy, dále postmoderní a globalizační procesy, nová podoba maturity, víceletá gymnázia a jejich místo v sekundárním vzdělávání apod. Je obdivuhodné, s jakou odbornou erudicí a citlivostí pro vše nové postihovala podstatu aktuálně nastolovaných problémů, nově se vyskytнувších jevů, jak si dovedla uchovat odborný nadhled a objektivní odstup od problematiky a přitom přijít s realistickým návrhem na řešení, podloženým dlouholetými teoretickými i praktickými zkušenostmi a poznatkovým potenciálem. Tematicky dílo neustále rozšiřovala. V poslední knize se předmětem jejího zájmu stal vztah přírodních věd, společenských věd a techniky v procesu poznání, humanizace vědy a techniky, specifika technologického myšlení a usuzování i připravenost techniků na práci s lidmi v procesu vzdělávání a řízení. Práce

je mimo jiné také výsledkem podílu autorky na řešení grantu GA ČR 406/06/1414 „Příprava techniků na vzdělávání a řízení lidí v podmínkách integrující se Evropy“.

Odborné dílo prof. Skalkové představuje dnes více jak 300 bibliografických jednotek. Zahrnuje v sobě 12 vědeckých monografií, z nichž některé byly vydány i v zahraničí, ale i množství statí a článků zveřejněných v odborných pedagogických časopisech a sbornících domácí i zahraniční provenience. Připomínáme alespoň některé z nich: Výchovně vyučování (1958), K základům vyučovacího procesu (1962), Aktivita žáků ve vyučování (1971), Od teorie k praxi vyučování na střední všeobecně vzdělávací škole (1978), Úvod do metodologie a metod pedagogického výzkumu (1983), Tradice hermeneutické pedagogiky a její vývoj ve druhé polovině 20. století (1992), Humanizace vzdělávání a výchovy jako soudobý problém (1993). Z nedávné doby pak zejména Za novou kvalitu vyučování (1995), Obecná didaktika (1999, 2007), Pedagogika a výzvy nové doby (2004).

Z velkého množství vysoce hodnotných statí uvádíme např.: Vytváření a osvojování pojmu podmět (Pedagogika, 1956), Úloha praktických zkušeností žáků (Učitelství noviny, 1961), Některé otázky rozvíjení aktivity a samostatnosti žáků (Pedagogika, 1964), Několik poznámek k současné experimentální pedagogice a didaktice (Pedagogika, 1972), Učebnice v současné škole (Pedagogika, 1989), Postmoderní myšlení a pedagogika (Pedagogika, 1995), Obnovený zájem o rozvíjení didaktického myšlení (Aula, 1996), Výchova a vzdělání v kontextu soudobých globalizačních tendencí (Pedagogika, 2000), Proč pokračovat v diskusích a vědeckých výzkumech (Pedagogická orientace, 2001), Problém osmiletých gymnázií (Pedagogika, 2001), Dialog pedagogiky se společností (Pedagogická orientace, 2002), Využití médií jako didaktického prostředku v procesu školního vyučování (Pedagogika, 2002), Rámcové vzdělávací programy – dlouhodobý úkol (Pedagogika, 2005), K některým aktuálním problémům všeobecného vzdělání v kontextu učící se a globalizující se společnosti (2006), Význam kategorie cíle a kompetence pro vzdělávací koncepci (2006).

Neodmyslitelnou součástí odborného díla prof. Skalkové jsou i vysokoškolské učebnice a učební texty pro studenty vysokých škol. Studenti oceňují preciznost formulace myšlenek a didaktickou propracovanost. Přes myšlenkovou náročnost a potřebu uplatnit vyšší volní úsilí při studiu hodnotí vysokou výpovědní hodnotu, přehlednost a jasnou strukturovanost textu, umožňující pochopit podstatu objasňovaných jevů a procesů. V důsledku uvedených pozitiv a neomezené platnosti pohledů na studované jevy některé učebnice

prof. Skalkové (viz např. *Obecná didaktika*) se dočkaly opakovaných vydání. Autorka však nikdy nepřistoupila na opakované vydání původního znění, ale na základě zkušeností a nových poznatků inovovala a upravila text pro nové vydání. Její dílo patří doma i v zahraničí k tomu nejlepšímu, co v české pedagogice bylo vytvořeno.

Vztah teorie a výchovně vzdělávací praxe nebyl pro prof. Skalkovou nikdy proklamací a proto svoji vědeckou činnost spojovala s praktickou pedagogickou činností na vysoké škole (Vysoká škola pedagogická, Filozofická a Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze). Netrpěla nikdy elitářstvím. Snažila se podchytit i ty žáky, u kterých talent nebyl ještě zcela probuzen, oceňováním jejich snahy, píle, zaujetí problémem, vyvíjení aktivity. Pedagogicky působila i v době, kdy zastávala náročné řídicí funkce (ředitelka Pedagogického ústavu Jana Amose Komenského ČSAV), zejména výchovu mladých vědeckých pracovníků a vysokoškolských učitelů. Připravila pro vědeckou práci a roli vysokoškolského učitele celou řadu svých žáků. Mnozí z nich dnes úspěšně pracují na společenskovědních, přírodovědných i technických vysokých školách zejména v ČR a na Slovensku, ale i v dalších zemích. I v době čerpání „zaslouženého odpočinku“, jak se dříve označoval důchodový věk a doslova do posledních chvil života byla prof. Skalková v neustálém kontaktu s řadou žáků. Sledovala jejich odborný vývoj a byla neustále připravena pomoci jim s řešením odborných problémů. Participovala na řešení grantů, jejichž nositeli a odpovědnými řešiteli jsou její bývalí žáci. Komunikovala se svými žáky prostřednictvím digitální technologie, kterou ovládla na takové úrovni, že by někteří mladší mohli její dovednost závidět.

Prof. Skalková nebyla nikdy kabinetním vědcem. Podněty pro svoji vědeckou práci čerpala nejen z vlastních zkušeností vysokoškolské učitelky, ale i systematickou spoluprací se základními a středními školami. K složitému problému vztahu teorie a praxe se opakovaně vracela nejenom teoreticky, ale usilovala i vlastní činností přispět k jeho objasnění a optimalizaci. Známa je i její dlouholetá spolupráce s Gymnáziem v Praze 3, Sladkovského nám., kde v součinnosti s vedením školy podnítila zájem učitelského sboru o experimentální činnost a sama se na ní účinně podílela. Smysluplně a uvážlivě tak navazovala na pokrokové tradice českého reformního úsilí. Stejně tak programově navazovala na myslitelský odkaz klasiků pedagogické vědy a inspirovala se myšlenkami svých starších kolegů, jako byl O. Chlup, J. Vaňa, A. M. Dostál aj. O tom svědčí např. její úsilí o vydávání díla J. A. Komenského v jazycích originálu. Jako ředitelka Pedagogického ústavu J. A. Komenského ČSAV vytvořila podmínky nejen pro

vydávání kritické edice spisů Komenského a překlad jeho celoživotního syntetického a fundamentálního díla „Obecná porada o nápravě věcí lidských“ (Konzultace), ale významně se zasloužila i o kompletní vydání tohoto díla v prvním českém překladu u příležitosti 400. výročí narození autora v roce 1992.

Zároveň aktivně rozvíjela plodnou spolupráci se slovenskými pedagogy (L. Bakoš, O. Pavlík, G. Pavlovič, O. Baláž, A. Čuma). Dobrou platformou pro realizaci této kooperace a upevňování přátelských vztahů poskytovalo Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV i Československá pedagogická společnost při ČSAV, v nichž po řadu období působila jako předsedkyně, popř. místopředsedkyně.

Vědecká práce prof. Skalkové vždy nesla pečeť moderního přístupu k vědě. Odmítala koncept tzv. čisté vědy, který příkře odděluje poznávací a společenské aspekty vědecké činnosti, separuje vědecké aktivity od společenského rozvoje a vylučuje sociální aspekty z pozornosti vědy. V souvislosti s rozvojem pedagogiky proto zdůrazňovala potřebu rozumět novému sociálně ekonomickému kontextu, v němž probíhají reálné výchovné a vzdělávací procesy. V tomto smyslu šla i příkladem a usilovala o postižení vnitřních vztahů mezi globálními a ekonomickými změnami a změnami v sociálních, lidských, intelektuálních i hodnotových dimenzích, které je doprovázejí a spoluurčují. Stejně tak odmítala i scientistní přístupy k vědě, které poškozují vědu obecně a společenskou vědu zejména.

I kdybychom přijali tezi, že těžiště odborné práce prof. Skalkové leží v oblasti didaktické, což jsme právě vyvrátili, bylo by chybou ji charakterizovat jako představitelku jednostranně chápaných didaktických studií. I tam, kde se vyjadřovala ke vzdělávacím problémům, hovořila i o výchovných procesech. Chápala je jako nutnou součást každého pedagogického procesu. I když sledovala proces utváření vědomostí a dovedností žáků, šlo jí o rozvíjení osobnosti v duchu Komenského koncepce pojetí výchovy zaměřené na rozvoj individuality, univerzality, harmonie a úplné humanity osobnosti. Svým přístupem k výchově naplňuje pedagogický holistický zákon o nutnosti celistvého výchovného působení na osobnost. Proto nikdy nepodlehla didaktickému technologismu, ale ani psychologismu. Usilovala o interdisciplinární, komplexní uchopení výchovně vzdělávacích problémů při zachování pedagogických přístupů a s oporou o poznatky filozofické, sociologické, psychologické aj. Svými odbornými publikacemi chtěla podněcovat a rozvíjet samostatné pedagogické myšlení, které proniká do podstaty vztahů výchov-